

Володимир ГАЛИЦЬКИЙ

здобувач освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ
Науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ
Руслан АВГУСТИН

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА НА РИНКУ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

До недавнього часу, тема конкурентоздатності медичних установ України була поза увагою вчених та фахівців країни, оскільки ринкові механізми в цій сфері були мало розвинені. Однак, з розвитком інновацій та змінами в соціальній сфері, з'явилася потреба в аналізі та формуванні ринкових відносин у медицині. Ініціативи держави щодо реформування системи фінансування медичних установ, які передбачають перехід від кількісного до якісного підходу у наданні медичних послуг, спонукають до переосмислення ролі пацієнта як клієнта. Це, у свою чергу, може призвести до зміцнення конкурентних позицій медичних установ на ринку.

Зростання числа приватних медичних закладів також сприяє збільшенню конкуренції, особливо для державних лікарень, що стимулює підвищення якості медичних послуг. Крім того, вітчизняні медичні установи зіштовхуються з конкуренцією з боку міжнародних медичних організацій, які приваблюють заможних клієнтів, але також і спостерігається тенденція до повернення пацієнтів до внутрішнього ринку, що свідчить про покращення якості медичних послуг в Україні. Таким чином, сучасні тенденції вказують на поступове формування конкурентного середовища в сфері охорони здоров'я, що може сприяти підвищенню ефективності та якості медичного обслуговування.

Розвиток національної економіки тісно пов'язаний із станом системи охорони здоров'я та її здатністю забезпечувати високоякісні медичні послуги. Здоров'я громадян відіграє ключову

роль у економічному прогресі країни. Важливо розуміти, що хоча здоров'я як таке не можна купити, існують медичні послуги, які сприяють його підтриманню та відновленню. Ринок медичних послуг, який є частиною системи охорони здоров'я, виступає як платформа для економічних відносин між продавцями та покупцями цих послуг, а також між посередниками, які діють на основі медичних та економічних інтересів.

Аналізуючи ринок медичних послуг, слід враховувати різноманітність та специфіку медичних послуг, які відрізняються за медичними та соціально-економічними параметрами. Це призводить до різних поглядів на цей ринок, які часто є предметом дискусій у науковій літературі. Термін "ринок медичних послуг" зазвичай асоціюється з платними медичними послугами, що надаються у приватному секторі та тій частині державного сектора, де послуги оплачуються безпосередньо пацієнтами. Хоча деякі дослідники порівнюють ринок медичних послуг з ринком медичних товарів, таке порівняння не враховує фундаментальні відмінності між послугами та товарами, що впливає на особливості ринку, його регулювання та маркетингові стратегії.

Медичний ринок вирізняється своєю соціальною орієнтацією, де прибуток не може бути головним у наданні якісних медичних послуг. Послуга в медицині є унікальною формою діяльності, що призводить не до створення фізичного продукту, а до здобуття конкретного корисного результату, який безпосередньо впливає на здоров'я людини. Основою медичної послуги є ефект підтримки та покращення здоров'я, а її надання часто обмежене логістичними можливостями, наприклад, хірургічні втручання зазвичай не виконуються вдома. Специфіка медичного ринку впливає на характер цієї діяльності, а також на особливості системи охорони здоров'я, де великі початкові інвестиції та стартовий капітал є необхідними для надання багатьох видів медичної допомоги, що, в свою чергу, стимулює появу нових фахівців. Це створює тенденцію до обмеження входження нових гравців на ринок, підвищення цін та збільшення прибутків. Аналіз показує, що медичний ринок

значно відрізняється від ідеалу досконалої конкуренції, маючи ознаки монополії. В українській системі охорони здоров'я конкуренція обмежена не тільки зазначеними факторами, але й стратегією, яка сприяє домінуванню великих медичних установ, що призводить до зменшення самостійності лікарів та обмеження вибору для пацієнтів. Така політика гальмує розвиток ринкових відносин у галузі, обмежуючи свободу вибору лікаря для пацієнтів. З іншого боку, малі медичні установи змагаються за залучення пацієнтів. З одного боку, великі медичні центри можуть пропонувати ефективні та економічно обґрунтовані послуги, але з іншого боку, їх створення вимагає значних організаційних зусиль та може мати непередбачувані наслідки.

Консолідація та спеціалізація в медичній сфері можуть призвести до втрат та обмежень, оскільки домінування великої кількості медичних закладів звужує вибір для пацієнтів та можливості для організацій, що керують охороною здоров'я та страхових компаній. Варто визнати, що українська система охорони здоров'я не враховувала конкурентні механізми під час своєї трансформації, на відміну від реформованих систем Заходу. Впровадження медичного страхування збільшило значення економічних методів управління, але не забезпечило захисту від неконкурентного середовища. Політика медичних установ визначає обсяги та структуру медичних послуг, особливо в стаціонарному секторі, без урахування ризику втрати ринку через надмірні витрати на утримання персоналу та інші неефективні процеси. Розуміння ринку медичних послуг вимагає системного аналізу та врахування його складних елементів та взаємозв'язків, заснованих на різноманітних критеріях, включаючи медичні, соціальні, економічні та інституційні аспекти.

Список використаних джерел

1. Августин Р. Конкурентоспроможність та основні поняття, що її характеризують. Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Економіка, 2007. №21. С. 39-44

2. Августин Р. Р., Демків І. О. Удосконалення системи менеджменту в органах місцевого самоврядування на прикладі управління розвитком локальних інтегрованих структур. Академічні візії. 2023. Вип 16. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/403>
3. Августин Р., Демків І. Інструментарій політики розвитку та зміцнення конкурентоспроможності економіки територіальних громад. Modeling the development of the economic systems. 2023. Вип 2, С. 28–33.
4. Августин Р. Р., Демків І. О., Трепет Н. М. Моделювання та формування механізму зміцнення конкурентоспроможності підприємства в умовах цифровізації. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2024. Вип.42. С.110-118. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1381>

Анна ГАЛИШ

здобувачка освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ
Науковий керівник: д.е.н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ
Руслан АВГУСТИН

ЩОДО ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

У сучасних умовах, адекватне фінансування медичних установ є ключовим для успішної реалізації реформ у галузі охорони здоров'я. Забезпечення лікарень необхідними фінансами та ефективне управління цими коштами істотно впливають на якість медичного обслуговування. Реформа передбачає зміну моделі фінансування: від розподілу бюджетних коштів до системи, де оплата здійснюється за кожну послугу, надану пацієнту. Цей підхід, відомий як "гроші слідують за пацієнтом", має на меті забезпечити більшу прозорість та ефективність використання бюджетних коштів.